

Posudek oponenta diplomové práce

Autor, název, místo, rok, rozsah práce, vedoucí práce:

Autor: Bc. MARTIN MOŠNIČKA

Název: *Senát a armáda římská. Krize římského impéria v letech 235–238*

Místo, rok, rozsah práce: odevzdáno v červenci 2023 na Katedře dějin a didaktiky dějepisu UK,
76 stran textu, seznam použitých zdrojů, obrazové přílohy (reprodukce mincí)

vedoucí práce: doc. PhDr. JANA KEPAROVÁ, CSc.

oponent práce: PhDr. JAN ZDICHYNEC, Ph.D.

Hodnotící kritéria

	splňuje	splňuje z větší části	splňuje z menší části	nesplňuje
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.			x	
Metody využité autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.			x	
Autor se opírá o relevantní prameny a literaturu.		x		
Struktura práce je vyvážená a logická.		x		
Zpracování vykazuje rysy originality a vlastního přínosu.		x		
Práce je prosta gramatických a stylistických chyb.	x			
Práce je psána kultivovaným odborným jazykem za použití správné terminologie.	x			
Autor správně cituje.		x		
Autor nic podstatného neopomenul (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).	x			
Autor pravidelně konzultoval s vedoucím práce	nemohu posoudit			

Celkové hodnocení (slovně)

Oponentury diplomové práce bc. MARTINA MOŠNIČKY jsem se ujal s jistým váháním, neboť studenta jsem během jeho studií nepoznal a téma vojenských krizí římského impéria je pro mě pro svou aktuálnost čím dál tíživější. Studii jsem ale přečetl se zájmem a domnívám se, že základní požadavky kladené na tento typ práce splňuje.

Nejdříve bych chtěl poznamenat, že název práce i její vymezení v úvodních pasážích jsou poněkud zavádějící. Není mi dostatečně jasné, jestli jde autorovi spíše o historickou analýzu vztahů senátu a římské armády v době krize impéria, nebo o její obraz v literatuře. Styl autora je poměrně vyzrálý a jeho hodnocení historiografie svědčí o určité zkušenosti s historickou prací, ale na mnoha místech tápe, jako by se nemohl rozhodnout, zda bude psát rozbor historický nebo literárněvědný.

Po jazykové a formální stránce: Jednou v angličtině najdeme *Gordianus I*, jednou *Gordianus II*. (s tečkou či bez tečky). Úpadek říše nastal nikoli *díky*, ale *kvůli* přijetí křesťanství (s. 12), tamtéž: opakování sloves – *stavi se* ve dvou větách po sobě. Konstantina Velikého: mělo by být velké –v- (s. 8), někdy překlapy (*nejradněších časů* – v seznamu literatury); místy je nedoladěný formát poznámek pod čarou: někde zde najdeme kurzívu navíc apod.

Struktura: Práce je na diplomovou práci vlastně poměrně nerozsáhlá a i její struktura působí poněkud matně – volně se prostupují části historického výkladu a obrazu sledovaného období v románu. V úvodu chybí vymezení práce a přehled dosavadního bádání; pak autor vstupuje *in medias res*, do období děje románu. Jen velmi málo se dozvídáme o autorovi Harry Sidebottomovi, o tom, v jakém kontextu romanopisec a historik působí, v jaké době dílo vzniklo. Text plyne trochu jako román řeka, někdy má čtenář dojem, jako by autor psal, co jej zrovna napadlo.

Po **obsahové stránce** soudím, že antičtí autoři byli vyčerpáni všichni, jejich hodnocení není ale úplně vyrovnané, někde vyzdvihuje zasvěcenou studii B. Mouchové, Burianův úvod k Héródiánovi ale M. Mošnička nekomentuje nijak. Jinak je ale tato část podařená a právě svědčí o autorovi zájmu o téma i určité zralosti. V části třetí se táží, co je dějovou osou románu? Zdá se, že historická složka je velmi silná, tvoří ji bitvy, obrazy z panování císařů. Hlavními postavami jsou tedy Menophilus a Caenis? Měli by být nějak charakterizováni. Jen velmi letmo autor zmiňuje – pravda, nečetné – recenze, jediná recenze je citována v angličtině, bez překladu a dalšího komentáře.

Historické řemeslo: Text sice obsahuje důkladný rozbor antických pramenů, ale postrádám hodnocení dosavadní literatury a bádání k tématu. Chybí mi aspoň základní literárně-teoretická reflexe práce s historickým románem, jež je podle mého soudu pro tento typ práce nezbytná.

Jistě nejen dějepiscectví antickému šlo spíše o vytvoření obrazů minulosti nebo paměti minulých událostí. Proč autor nepracoval s originálním zněním románu?

Údaje o armádě nekonfrontuje s literaturou historickou – bylo by snad zajímavé se podívat, jak ji zobrazuje Sidebottom? Jsou detaily zde uvedené smysluplné? Proč autor necituje žádné zdroje u Gordiana I. a II.? A proč má jen jediný zdroj u Maximina Thraka? O jakou literaturu či prameny opírá své tvrzení, že Gordianus II. měl vztahy k epikureismu? (s. 34) Autor obecně velmi málo cituje literaturu i prameny, s nimiž nepochybně pracoval, k některým uvádí jen jediný zdroj.

Navíc u těchto panovníků není uvedena nijak reflexe v krásné literatuře, totéž platí u Balbina a Pupiena. Někdy najdeme krátké zmínky o obrazu císařů ve sledované trilogii, jindy je druhému obrazu vyhrazena zvláštní kapitola – tj. výklady o panovnících jsou velmi nevyvážené a není řečeno proč. Uvítal bych více přímých citátů. Přesto jsou autorovy postřehy zajímavé (např. literární obraz Maximina Thráka), byť málo urovnané, takže se někdy ztrácí smysl práce.

Zajímavý náběh pozorují v autorově hodnocení českého i anglického originálu (problém s výrazem *vesnice/village*, *res publica*, tato analýza mohla být rozhodně prohloubena.

Nedostatky jsou do jisté míry dány nepřesností, nebo snad chvatem při přípravě práce. Píše v hlavním textu, že Zósimos byl přeložen jako *Stesky Římanů*, v poznámce však cituje správně *Stesky posledního Římana*. Kdo byl překladatel této práce? Když uvádí, že Septimia Severa H.

Sidebottom ilustruje jako výborného stratéga a pragmatika, měl by to doložit citátem nebo aspoň ocitovat příslušné místo. Nerozumím formulaci *Senatorial viri consulares* (s. 15). Přílohy nejsou nijak komentovány a propojeny s textem, úplně nerozumím, jaký smysl má pasáž o propagandě v římské říši a jejích konkrétních projevech na mincích – odráží se propaganda nějak v románu (autor ukazuje události spjaté s pojednáváním císaři, jež jsou v románu ztvárněny, ale obě roviny výkladu nepropojuje)? Propaganda římských císařů je charakterizována docela dobře, autor tu používá i anglických zdrojů a opírá se o prameny (ovšem ne v souvislosti s románem).

Nerovnost občanů před zákonem jistě nebyla všude na světě odstraněna naráz francouzskou revolucí. Domnívám se, že malá rezonance románu v českém prostředí a málo recenzí (měly by být rozebrány) je způsobena jinými faktory než nezájmem o toto období. Proč M. Mošnička necituje diplomovou práci J. Lavického, obhájenou nedávno na podobné téma u téže školitelky?

Otázky k obhajobě: Jaká je autorova badatelská otázka?

V čem je jeho zpracování tématu přínosné a jak by je „prodal“ ve školní výuce? (autor navrhuje sice konkrétní hodinu, ale tato pasáž je spíše teoretická).

Dokázal by autor říci něco o autorovi sledované románové trilogie, jak by zhodnotil jeho odbornou činnost? Mohl by konkretizovat čtenářské reflexe díla? Jak vůbec na dílo Sidebottoma narazil? Jak by zhodnotil styl díla, dialogy, styl, popisy?

Víme něco o překladateli, vyjádřil se někde k tomuto dílu? Co by M. Mošnička řekl o překladu Sidebottomovy práce do češtiny?

Dokázal by shrnout různé pohledy sekundární literatury na některé císaře, zejména třeba na Maximina Thraka, důležitého hrdiny jeho práce? Je práce F. Meijera *Císařové neumírají v posteli* relevantní práce, kterou lze použít jako zdroj?

Pokoušel se autor aspoň nahlédnout do originálů latinských prací?

Proč si Sidebottom vybral vůbec toto období a jakému čtenářskému okruhu, věkové skupině je dílo primárně určeno? Existuje nějaký web, prezentace autora? Jakou má tedy jeho dílo funkci, má i funkci výchovnou?

Autor má jako druhý obor německý jazyk, pokoušel se najít i zdroje sekundární literatury v této řeči,

Studie M. Mošničky přináší do jisté míry zajímavý pohled na období tzv. vojenských císařů, na jeho ztvárnění v krásné literatuře i na didaktické využití tohoto ztvárnění. Autor prokazuje obeznámení s historickými postupy, ale nezdůvodňuje své postupy a kolísá mezi historií a literární vědou.

Práci přes všechny výhrady doporučuji k obhajobě.

Datum: Praha, 6. září 2023

Podpis oponenta práce: PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.